

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) 3) เพื่อนำกลไกไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วิธีการดำเนินการวิจัย
2. ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลการบันทึกข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะที่ 2 เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) และนำกลไกไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์สภาพการณ์ของปัญหา เก็บข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพ ปัจจัย เงื่อนไข ความต้องการ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และแนวทางในการแก้ไข โดยใช้การสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ เพื่อนำผลจากการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแกนนำชุมชน 5 คน/ นักพัฒนาที่มีภารกิจในชุมชน 5 คน/ ผู้ปกครอง 18 คน/ เด็กและเยาวชนในพื้นที่ 22 คน โดยคัดเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน

3.1.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถาม มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาแบบประเมินพลังองค์กรชุมชนจัดการตนเองเพื่อการศึกษาของเด็กและเยาวชนมาสร้างเป็นกรอบ (Frame)
- 2) ศึกษาแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน/ ผู้ปกครองมาสร้างเป็นกรอบ (Frame)
- 3) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลผล เพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตประเด็นข้อคำถาม สร้างข้อคำถามย่อย เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ภายใต้อกรอบ ดังนี้
  - (1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมิน
  - (2) สำรวจการใช้งานทั่วไป
  - (3) ข้อมูลการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (โซเชียลเน็ตเวิร์ค)
- 4) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือค่า IOC โดยตั้งค่าดัชนีไว้ที่ 0.5

3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ภายใต้อกรอบ ดังนี้

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมิน
- 2) สำรวจการใช้งานทั่วไป
- 3) ข้อมูลการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (โซเชียลเน็ตเวิร์ค)

3.1.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ มีวิธีการดังนี้

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากวิเคราะห์แบบประเมินพลังองค์กรชุมชนจัดการตนเองเพื่อการศึกษาของเด็กและเยาวชนข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการส่งเคราะห์ข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนดขึ้น
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากเอกสารวิชาการ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องข้องกับปัจจัย เงื่อนไข ความต้องการ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3) ข้อมูลคุณภาพ ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามโดย ผู้วิจัยลงพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแกนนำชุมชน /นักพัฒนาที่มีภารกิจในชุมชน / ผู้ปกครอง / เด็ก และเยาวชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค้อ อ.โนนสัง จ.หนองบัวลำภูและชุมชนใกล้เคียง ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อศึกษาในระยะที่ 2 ต่อไป

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยเสนอเป็นความเรียง

3.2 ระยะที่ 2 เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) และนำกลไกไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลกลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการค้นหาความรู้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแกนนำชุมชน /นักพัฒนาที่มีภารกิจในชุมชน / ผู้ปกครอง / เด็กและเยาวชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค้อ อ.โนนสัง จ.หนองบัวลำภูและชุมชนใกล้เคียง เพื่อสร้างองค์ความรู้ แก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ได้จริง โดยทำหลักการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผิดชอบชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทบทวนข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับปัจจัย เงื่อนไข ความต้องการ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1
- 2) การระดมสมองค้นหาแนวทางการพัฒนาการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนากลไกการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) สังเคราะห์สาระองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำผลจากการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5) การนำเสนอแนวทางในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นขั้นตอนในการนำข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามมาวิเคราะห์หาข้อสรุปจากการวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการทำงานส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแกนนำชุมชน นักพัฒนาที่มีภารกิจในชุมชน 5 คน/ ผู้ปกครอง 11 คน/ เด็กและเยาวชนในพื้นที่ 9 คน โดยคัดเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 25 คน

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล ประเด็นการสนทนากลุ่มย่อย สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพปัญหา อุปสรรค โดยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการประชุม สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุม กลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมกลุ่มย่อย เป็นข้อคำถามกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Guide) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีเนื้อหาประกอบไปด้วย แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน การวางแผนจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่ต้องการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.4 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้ Multiple Focus group Discussion และการประชุมกลุ่มย่อย สนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาความคิดเห็น ประสบการณ์ และความรู้สึกของผู้ร่วมสนทนาในประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้โดยให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจังและสร้างสรรค์ เช่น กระบวนการวางแผนการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนในชุมชน วิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน การแสดงความคิดเห็นของชุมชนต่อผลการวิจัยของผู้วิจัย

3.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมกลุ่มย่อย การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก ตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งลักษณะของข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.2.6 การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย

- 1) ผลการสังเคราะห์บทเรียน เป็นผลการวิเคราะห์บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2) ผลการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3) กลไกการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน